

Krystynie Krzemień-Ojak (1932–2016)

In memoriam

Krystyna Krzemień-Ojak była osobą niezwykle twórczą, wybitnie utalentowaną tłumaczką i mediatorką w sferze polsko-niemieckich kontaktów kulturowych. Swymi licznymi przekładami na język polski dzieł niemieckiego dziedzictwa kulturowego wniosła wielki wkład w proces przejścia obu kultur od stanu konfrontacji do stanu wzajemnego zrozumienia w obrębie wspólnoty europejskiej.

Studiowała w Warszawie polonistykę i germanistykę pod kierunkiem znanego historyka filozofii i germanisty Emila Adlera (1906–1997). Podczas swych wykładów o Herderze wpoił on Jej zamiłowanie do przyszłej pracy naukowej, do niemieckiego języka i jego skomplikowanej architektoniki, do pełnej sprzeczności całości niemieckiego ducha. Poznając go, wypracowała swój literacki styl, dowcip i swoją wyzwalającą pogodę wobec wielu tajemnic ukrytych w mowie. Jako analityk języka często sprzeciwiała się wszelkim próbom dostrzegania nieprzewidywalnych sprzeczności między terminami „duch”, „pojęcie”, „metafora” czy „obraz”. Język nigdy nie był dla Niej zwykłym środkiem komunikacji, ale praktyką formy.

Doktoryzowała się na podstawie rozprawy z zakresu literaturoznawstwa o Maurycym Mochnackim (*Maurycy Mochnacki. Program kulturalny i myśl krytycznoliteracka*). Jest też autorką hasła „Maurycy Mochnacki” do *Encyklopedii literatury* (w: *Literatura polska. Przewodnik encyklopedyczny*, t. 1, Warszawa 1984, s. 690). W swych zainteresowaniach przez całe życie pozostawała wierna polskiemu i niemieckiemu romantyzmowi. Od lat siedemdziesiątych

minionego wieku przetłumaczyła na język polski liczne literackie i filozoficzne dzieła, które wydała ta epoka, na przykład: Schellinga *System idealizmu transcendentального* i *Filozofię objawienia*, dzieła Fichtego, Hegla, Jean-Paula czy Goethego (ostatnio, w roku 2015 wydała w Białymstoku dwujęzyczną edycję jego *Baśni*). Na szczególną uwagę zasługują jej liczne przekłady dzieł niemieckich romantyków wykonane w ramach projektu „Czarny Romantyzm” dla Katedry Badań Filozoficznych Wschód–Zachód. I tak w roku 2006 przetłumaczyła *Straże nocne* (Bonawentury), w 2013 *Fausta* (Augusta Klingemanna), wydanie dwujęzyczne. Wkrótce ukażą się, również w wersji dwujęzycznej, jej przekłady *Nachtseiten der Naturwissenschaft* Gotthilfa Heinricha Schuberta.

Jednym z jej wybitnych pod względem filologicznym i kulturowym osiągnięć był przekład *Dialektyki negatywnej* Adorno, opublikowany przez Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Jej wielkie zasługi przy tłumaczeniu głównych dzieł klasycznej filozofii (zwłaszcza Schellinga) zyskały uznanie międzynarodowe. Przynależała do zarządu Schelling-Gesellschaft.

Krystyna Krzemień-Ojak w szczególny sposób zasłużyła się współczesnej kulturze języka. Tłumaczenie zawsze traktowała jak „wiedzę radosną”. Z jakim uznaniem i entuzjazmem potrafiła się śmiać, gdy trzeba było przekładać pewne dziś już niespotykane konstrukcje językowe, na przykład, występujące w urzędowym języku używanym w Królewcu (przy okazji tłumaczenia biografii Kanta, 2005) bądź w sentencjach Jean-Paula (z *Hesperusa*, jej ostatnie tłumaczenie!). Zmarła w Warszawie, 16 marca 2016 roku.

Steffen Dietzsch